

MERIPELASTUSOPAS

2006

2. SC

Search and rescue Co-ordinator
Meripelastustoimen johtaja

MERIPELASTUSOPAS

2006

2. SC

Search and rescue Co-ordinator
Meripelastustoimen johtaja

Rajavartiolaitos
Raja- ja merivartiokoulu
PL 5
02151 Espoo

Verkkoversio ja päivityssivut:
www.raja.fi/meripelastusopas2006

ISBN 952-491-116-7 (pdf. kansio)
952-491-118-3 (pdf. osa 2)

1. painos 2006

Edita Prima Oy, Helsinki 2006

SISÄLLYSLUETTELO

2.	MERPELASTUSTOIMEN JOHTAJA (SEARCH AND RESCUE CO-ORDINATOR, SC)	4
2.1	Hallinnolliset tehtävät	4
2.2	Operatiiviset tehtävät	5
2.2.1.	Operatiivisen organisaation toiminnan varmistaminen	5
2.2.2.	Johtoryhmätyöskentely	5
2.2.3.	Tiedottaminen	6

2. MERIPELASTUSTOIMEN JOHTAJA (SEARCH AND RESCUE COORDINATOR, SC)

Meripelastustoimen hallinnollinen ja operatiivinen linja kohtaavat meripelastustoimen johtajan kautta. Meripelastustoimen johtaja on meripelastustoimen operatiivisen linjan korkein taso.

Meripelastustoimen johtajan esimies on rajavartiolaitoksen päällikkö. Rajavartiolaitoksen päällikön alaisuudessa toimii rajavartiolaitoksen esikunta, joka toimii SAR agency:nä eli meripelastuksesta vastaavana viranomaisena valtakunnallisella tasolla. SAR agency valvoo ja tarkastaa meripelastustoimen ohjeistusta ja antaa hallinnollisia määräyksiä meripelastustoimea koskien.

Merivartioston komentaja toimii meripelastustoimen johtajana meripelastuslohkolleen eli vartiostonsa alueella ja vastaa meripelastustoimesta. Meripelastustoimen johtajan tehtävä on kokoaikainen; merivartioston komentajan tai hänen sijaisenaan toimivan merivartioston apulaiskomentajan on oltava tavoitettavissa koko ajan viestivälillä.

Merivartioston valmiuspäivystäjinä toimivat komentajan erikseen tehtävään määräämät merivartiomiehet. Valmiuspäivystäjät ovat kokeneita merivartioupseereita, joilla on tehtävän edellyttämä tieto ja taito. Heillä on meripelastusjohtajan koulutus ja tehtävään määräys. Valmiuspäivystäjät toimivat komentajan sijaisena välitöntä johtamista edellyttävissä tapauksissa, kunnes komentaja aloittaa johtamisen sekä tapauksissa, jotka eivät edellytä komentajan suoraa osallistumista.

Tässä oppaassa tarkoitetaan meripelastustoimen johtajalla merivartioston komentajaa, hänen sijaisenaan toimivaa apulaiskomentajaa tai vartioston valmiuspäivystäjää. Oppaassa käytetään meripelastustoimen nimikkeitä.

Meripelastustoimen johtajalla on sekä hallinnollisia että operatiivisia tehtäviä.

2.1 Hallinnolliset tehtävät

Hallinnolliset tehtävät tähtäävät ennakoivasti siihen, että meripelastustoimi on järjestetty tehokkaasti vastuualueella. Tämä sisältää mm.

1. meripelastustoimen johtokeskusten toiminnan varmistamisen,
2. valmiuspäivystäjien ja meripelastusjohtajien hallinnollisen määräämisen tehtävään,
3. meripelastusyksiköiden hallinnollisen määräämisen tehtävään,
4. merivartioston meripelastusyksiköiden valmiuden tehokkaan ylläpidon,
5. sidosryhmäyhteistyön ja
6. tiedottamisen.

2.2 Operatiiviset tehtävät

Meripelastustoimen johtajan operatiiviset tehtävät tähtäävät siihen, että meripelastustoimen vaaratilanteet kyetään hoitamaan tehokkaasti. Operatiiviset tehtävät voidaan jakaa karkeasti kolmeen osaan:

1. Operatiivisen organisaation toiminnan varmistaminen
2. Johtoryhmätyöskentely
3. Tilanteenmukainen tiedottaminen

2.2.1 Operatiivisen organisaation toiminnan varmistaminen

Meripelastustoimen johtajan tehtävä on varmistua siitä, että operatiivisen organisaation toimijat ovat tehtäviensä tasalla meripelastustilanteessa. Meripelastusjohtajan toiminnan tukeminen ja toimintakyvyn varmistaminen on meripelastustoimen johtajan päätehtävä tällä osa-alueella. Jopa meripelastusjohtajan vapauttaminen toiminnallisista syistä tai meripelastusjohtajan omasta pyynnöstä tulee kysymykseen. Myös meripelastusjohtajan alaisten (onnettomuuspaikan johtaja, lentotoiminnan johtaja, pelastus- ja etsintäyksikön päällikkö) toiminnan asianmukaisuus tulee varmistaa meripelastustoimen johtajan toimesta.

Operatiivisessa meripelastustoimessa meripelastustoimen johtajan suora alainen on meripelastusjohtaja. Meripelastusjohtaja vastaa ihmisten etsimisestä ja pelastamisesta vaarasta merellä.

2.2.2 Johtoryhmätyöskentely

Tässä oppaan kohdassa johtoryhmällä tarkoitetaan meripelastuslohkon operatiivista johtoryhmää. Onnettomuuspaikan johtajalla ja muilla viranomaisilla voi olla myös johtoryhmiä.

Meripelastuslohkon operatiivisessa johtoryhmässä ovat edustettuina tärkeimmät sidosryhmät. Näitä voivat olla esimerkiksi:

- pelastustoimen
- merenkulkuviranomaisten
- poliisin
- puolustusvoimien
- sosiaali- ja terveystoimen
- ympäristöviranomaisten
- varustamojen
- laivan huolintayhtiön edustajat.

Johtoryhmä kutsutaan koolle tarpeen vaatiessa esimerkiksi monialaonnettomuuksissa ja suuronnettomuustilanteissa. Johtoryhmä voi olla kokoonpanoltaan vakio tai sisältää erikseen kutsuttavat jäsenet tarpeen mukaan. Meripelastustoimen johtaja toimii johtoryhmän puheenjohtajana. Johtoryhmän tärkein tehtävä on voimavarojen hankkiminen meripelastustoimelle ja erityisesti meripelastusjohtajalle sekä yhteistoiminnan varmistaminen niin viranomaisten kuin muidenkin sidosryhmien välillä.

Johtoryhmä työskentelee omassa tilassaan. Johtoryhmän hälyttämisestä päättää meripelastustoimen johtaja tai meripelastusjohtaja.

2.2.3 Tiedottaminen

Tilanteenmukainen tiedottaminen meripelastustilanteessa on vaikea tehtävä. Meripelastustoimen johtajan ei tarvitse itse tiedottaa, mutta hänen on huolehdittava tiedottamisesta tavalla tai toisella. Suuronnettomuustilanteessa tämä tarkoittaa omaa erillistä organisaatiotaan. Toimiville operatiivisille johtajille (SMC, OSC, ACO, SRU, onnettomuusalus) tiedotusvastuuta ei tule missään tapauksessa säilyttää. Heillä on oma tärkeä tehtävänsä ja tiedottamisen hoitamisen vaikeuttaa sitä. Toimivien operatiivisten johtajien tehtävä ei ole tiedottaa vaan johtaa ihmishenkien etsintää ja pelastamista.

Tiedotustoiminnassa tulee varautua tilanteenmukaiseen tiedottamiseen, tiedotustilaisuuksiin, tiedotteisiin ja toimintaan ulkomaalaisten tiedotusvälineiden kanssa englannin kielellä. Tähän sitoutuu useiden henkilöiden työpanos suuronnettomuustilanteessa. Meripelastustoimen johtokeskukset saattavat joutua hoitamaan myös tiedottamista tilanteen alkuvaiheessa mutta meripelastustoimen johtajan tehtävä on rajoittaa aika minimiin.

Esimerkki meripelastustoimen johtajan operatiivisesta työskentelystä meripelastustilanteessa

Suomen ja Ruotsin välillä liikennöivä matkustaja-alus lähettää hätäviestin keskeltä saaristoa. Alus on saanut pohjakosketuksen eikä aluksen päällikkö ole varma, täytyykö aluksessa olevat henkilöt (n. 1 000 ihmistä) evakuoida, onko alus vaarassa kaatua, onko aluksella jo nyt loukkaantuneita, jotka täytyy evakuoida. Tilanne on epäselvä, pahimpaan täytyy kuitenkin varautua.

Tiedotusvälineet kuormittavat kiivaasti meripelastuskeskusta.

Meripelastusjohtaja määrittää vaaratilanteen asteeksi hätätilanteen ja määrittää tilanteen suuronnettomuudeksi. Keskusta vahvennetaan hälyttämällä koko keskuksen vapaalla oleva henkilökunta. Valmiuspäivystäjä ja meripelastuslohkon johtoryhmä hälytetään.

Valmiuspäivystäjä saapuu meripelastuskeskukseen ja saa lyhyen katsauksen tilanteesta meripelastusjohtajalta. Varmistettuaan keskuksen toiminnan valmiuspäivystäjä hälyttää komentajan ja esikunnan avainhenkilöt.

Neuvoteltuaan meripelastusjohtajan kanssa valmiuspäivystäjä ottaa hoitaakseen tiedotuksen. Meripelastuskeskus vahvenee ja meripelastusjohtaja saa käyttöönsä lisää operaattoreita.

Meripelastuslohkon johtoryhmän jäseniä alkaa saapua. Samoin komentaja. Valmiuspäivystäjä irtautuu tiedottamisesta hetkeksi organisoituaan sen sitä ennen meripelastusjohtajan osoittamilla operaattoreilla. Valmiuspäivystäjä antaa lyhyen tilanneselvityksen komentajalle ja meripelastuslohkon johtoryhmälle, joka aloittaa työskentelynsä meripelastusjohtajan tukena.

Tiedotusorganisaatio kootaan merivartioston esikunnan toimistojen henkilöstöstä. Sen toimintaa johtaa komentajan käskystä henkilöstötoimiston päällikkö.

Pelastusoperaatio edellyttää laajaa sidosryhmäyhteistyötä. Pelastustoimen, poliisin, ympäristöviranomaisten, merenkulkuviranomaisten, puolustusvoimien, sosi-aali- ja terveystoimen sekä varustamon toiminta saadaan sovitettua pelastustoimia tukevaksi kokonaisuudeksi tehokkaasti johtoryhmätyöskentelyn avulla.

Tiedotusorganisaatio toimii. Tiedotusvälineille ulkomaita myöten pidetään tiedo-tustilaisuus, jossa johtoryhmä esiintyy.

Työskentely keskuksessa jatkuu ihmishenkien pelastamiseksi. Valmiuspäivystäjä toimii keskuksessa. Hänen tehtävänsä on toimia linkkinä keskuksen, tiedotusorga-nisaation ja johtoryhmän välillä.

Tämä esimerkki valaissee meripelastustoimen johtajan roolia operaation yleisjoh-tajana. Hän delegoi toimivaltaansa valmiuspäivystäjälle ja tiedotusorganisaation johtajalle toimien itse määrittämässään avaintehtävässä, tässä tapauksessa meripe-lastuslohkon johtoryhmän puheenjohtajana.

